

6. Özer, Z.B. Natsionalno-Kulturnaya Osnova Ustoyçivih Slovosocetaniy // *Natsionalniye Kulturi v Mejkulturnoy Kommunikatsii* Belarus Devlet Üniversitesi Yay., Minsk, 2018. s. 471-479
7. Özer, Z.B. *Rus Dilinin Gelişme Evreleri*. Ankara, 2004. 178 s.

УДК 004.78:025.4.036

Олексюк О.Р.

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри змісту і методик
навчальних предметів ТОКІППО
o.oleksyuk@ippo.edu.te.ua

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-ПОШУКОВИХ УМІНЬ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Розвиток та інтеграція цифрових технологій в освітній процес актуалізує проблему удосконалення інформаційно-цифрової компетентності усіх його учасників впродовж останніх десятиріч. Інформаційні ресурси набувають глобального характеру, як наслідок для ефективного здійснення інформаційної діяльності педагогові необхідно орієнтуватися в інформаційному просторі та вміти швидко знаходити потрібні матеріали, критично оцінювати їх, користуватися інструментами пошукових систем, опрацьовувати відкриті дані. Уміння правильно формулювати запити і знання альтернативних систем пошуку науково-методичних матеріалів є однією з умов успішної професійної та науково-дослідницької діяльності та сприяє реалізації актуальних і прогностичних освітніх завдань [1].

Проблемам розвитку інформаційно-цифрової компетентності в Україні присвячені роботи науковців В. Ю. Бикова, О. М. Спіріна, Н. В. Морзе, О. В. Овчарук, Н. В. Сороко, Н. Р. Балик, О. В. Барни, С. М. Іванової, І. Д. Малицької та ін.

Проте, аналіз наукової літератури та власний досвід роботи на курсах підвищення кваліфікації показує, що проблеми розвитку інформаційно-цифрової компетентності в системі післядипломної педагогічної освіти досліджено недостатньо і педагоги не повною мірою використовують освітні потенціал цифрових інструментів у професійній діяльності.

З огляду на зазначене, **метою** публікації є опис деяких аспектів розвитку інформаційно-цифрової компетентності на основі практикуму удосконалення інформаційно-пошукових умінь педагогів засобами пошукових та відкритих електронних систем на курсах підвищення кваліфікації.

Оскільки розмаїтість та доступність електронних ресурсів в Інтернеті надають величезну кількість неструктурованих даних для науково-дослідницької роботи, що вимагає багато часу на їх пошук та опрацювання. У змістовній частині Рамки цифрових компетентностей для громадян у розділі «Основи комп'ютерної грамотності; визначено дескриптор «С1.К1.Перегляд, пошук і фільтрація даних, інформації та цифрового контенту», що передбачає: наявність вмінь формулювати власні інформаційні потреби, шукати дані,

інформацію та контент у цифрових середовищах, здійснювати доступ до даних, інформації та контенту і переміщення між ними. Створювати і оновлювати особисті стратегії пошуку [3, с. 13]. Сьогодні проблема підвищення рівня компетентності громадян виникає не тільки в Україні, вона є актуальною для всієї Європи [2].

Слід розглядати розвиток у педагогів інформаційно-пошукових умінь в сучасних системах як нову дидактичну проблему. Навчати не тільки використанню одного-двох пошукових сервісів Інтернету, але і пропонувати практичні завдання на розвиток медійної грамотності.

Розглянуто та проаналізовано можливості системи на предмет пошуку словоформ та заміни одного чи групи букв у слові. Як використовувати два групові символи: знак запитання (?) та зірочка (*), правильно формулювати пошукові запити. Використовувати розширений пошук та його інструменти.

У процесі вивчення інструментів пошукових систем, окрім виконання простих запитів на пошук та їх аналізі, педагогам пропонувалося розглянути матеріали, які містять ключові слова, наприклад «Підручники Портнов» та спробувати з'ясувати медійні тенденції, виявлені за результатами такого пошуку у різні часові періоди. Використовуючи метод бесіди, було запропоновано пояснити відмінності у результатах завдань. Це стимулювало пізнавальний інтерес, формувало професійну мотивацію, розвивало мисленнєві операції та пошукові вміння. Постановка проблемних запитань сприяла поглибленому аналізу досліджуваної проблеми та розумінню пошукових механізмів системи. Колективне виконання у спільному документі та обговорення проблеми стимулювало прояв інтелектуальних емоцій. Після успішного виконання завдань можна було спостерігати позитивну тенденцію розвитку інтересу, впевненості у власних знаннях, емоційності навчання, активізації логічного мислення.

Отож, система таких практичних завдань може бути засобом удосконалення інформаційно-пошукових умінь педагогів на курсах підвищення кваліфікації. Знаючи, чітко усвідомлюючи, послідовно впроваджуючи у практичну діяльність зазначені вище особливості пошукових систем, значно легше орієнтуватися серед інформаційних ресурсів. Перспективи подальших наукових пошуків убачаємо в удосконаленні тематики курсів із розвитку інформаційно-цифрової компетентності, розвитку критичного мислення, навичок етичної поведінки у цифровому освітньому середовищі та використанні медійного матеріалу у професійній діяльності.

Література

1. Oleksiuk V., Oleksiuk O. Methodology of teaching cloud technologies to future computer science teachers. *Proceedings of the 7th Workshop on Cloud Technologies in Education, CTE 2019* : CEUR-WS, 2020. Vol. 2643, Kryvyi Rih, 20 December 2020. P. 592–608.

2. Олексюк О. Р. Елементи STEM-освіти у початковій школі. *STEM-освіта та шляхи її впровадження в навчально-виховний процес*: зб. матеріалів І регіон. науково-практ. веб-конф., м. Тернопіль, 24 трав. 2017 р. Тернопіль, 2017. С.136–139. URL:

<http://elar.ippo.edu.te.ua:8080/bitstream/123456789/4620/4/oleksyuk.pdf> (дата звернення: 01.04.2021).

3. Опис Рамки цифрової компетентності для громадян України. *Цифрова освіта*. URL:

https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/mintsifra-oprilyudnyue-ramku-tsifrovoyi-kompetentnosti-dlya-gromadyan/OP%20ЦК.pdf (дата звернення: 01.04.2021).

4. Спирін О. М., Олексюк О. Р. Огляд комп'ютерних систем для організації електронних бібліотек. *Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі* : матеріали 5-ої наук.-практ. конф., Львів, 2013. С. 131–139.

УДК 37.018.1-053.2-056.26:316.61

Олійник Г. М.

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри соціальної роботи, спеціальної освіти і
менеджменту соціокультурної діяльності

Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка
galochka_ua@ukr.net

РОЛЬ СІМ'Ї У СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Постановка та актуальність проблеми. Сучасний етап розвитку спеціальної педагогіки та психології характеризується пошуком нових шляхів соціальної адаптації дітей з психічними та фізичними проблемами. Значних успіхів у соціалізації дитини з особливими освітніми потребами може бути досягнуто лише за активної участі в цьому процесі сім'ї дитини з відхиленнями в розвитку, і це є однією з актуальних проблем.

У Концепції сімейного і родинного виховання наголошується на тому, що «сучасна сім'я має стати головною ланкою у вихованні дитини, забезпечити їй належні матеріальні та педагогічні умови для фізичного, морального і духовного розвитку. І це закономірно, адже побудувати повноцінну національну школу без активної участі й підтримки сім'ї неможливо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одним із важливих завдань інклюзивної освіти є не лише засвоєння системи знань, але й формування практичних умінь і навичок у дитини з освітніми потребами в умовах сім'ї, необхідних для її подальшої соціалізації. Питання соціалізації дітей з особливими потребами досліджували такі вчені як: І. Бех, Т. Коломоець, А. Колупаєва, О. Кононко, Т. Кончанін, Т. Поніманська, Л. Савчук та інші.

Метою дослідження є розкрити роль сім'ї у соціалізації дитини з особливими потребам.

Виклад основного матеріалу досліджень. Структура процесу соціалізації збігається з хронологією розвитку особистості: народження, вік немовляти, раннє дитинство, дошкільний вік, шкільний вік, підлітковий вік, юність тощо. [2, с. 134]. Важливим інститутом соціального виховання є сім'я, оскільки вона